

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΕΚΚ

Οι κίνδυνοι των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης: Αποκαλύπτοντας τον κόσμο των Finfluencers

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το TikTok, το X (πρώην Twitter) και το Instagram αποτελούν το πιο πρόσφατο πεδίο στόχευσης δυνητικών επενδυτών, με έναν στρατό από άτομα επιρροής που εστιάζουν στα χρηματοοικονομικά. Πρόκειται για τους γνωστούς finfluencers (financial influencers), οι οποίοι κερδίζουν χρήματα προωθώντας συμβουλές για δαπάνες, αποταμίευση και επενδύσεις. Η ΕΚΚ έχει παρατηρήσει περιπτώσεις τέτοιων finfluencers που δημοσιεύουν παραπλανητικές πληροφορίες ή δίνουν λανθασμένες συμβουλές, με πολλούς από αυτούς να αποκτούν τεράστιο κοινό χωρίς να έχουν επαγγελματικά προσόντα για την παροχή οικονομικών συμβουλών. Επίσης συνήθως αποφεύγουν να αναφέρουν ότι πληρώνονται για να προωθούν συγκεκριμένα προϊόντα. Ως ένδειξη της αυξανόμενης δημοτικότητάς τους, [μια έρευνα της ΕΚΚ σε σχέση με συμπεριφορές και συνήθειες των επενδυτών](#) έδειξε ότι σχεδόν ένας στους τρεις (31%) επενδυτές έλαβε επενδυτικές αποφάσεις στηριζόμενος σε συστάσεις από finfluencers στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ).

Αυτή η εξελισσόμενη κατάσταση ώθησε την ΕΚΚ να αναθεωρήσει τις κατευθυντήριες γραμμές της για την προώθηση χρηματοοικονομικών προϊόντων στα ΜΚΔ. Μέσω νέων κατευθυντήριων γραμμών τονίζεται ότι η παροχή ψευδών ή παραπλανητικών χρηματοοικονομικών συμβουλών στα ΜΚΔ μπορεί να οδηγήσει σε κατάχρηση της αγοράς και να αποτελέσει σοβαρό αδίκημα.

Ενώ οι finfluencers μπορεί να συμβάλλουν στην αύξηση της χρηματοοικονομικής ένταξης και υπάρχουν παραδείγματα καλών χρηματοοικονομικών συμβουλών, εντούτοις πολλές από τις διαδικτυακές συστάσεις είναι εξαιρετικά αμφιλεγόμενες και, σε κάποιες περιπτώσεις, ακόμη και δόλιες. Ιδιαίτερα ευάλωτοι είναι οι αρχάριοι επενδυτές, όσοι δηλαδή κάνουν τις αρχικές τους κινήσεις στις επενδύσεις, καθώς κινδυνεύουν να χάσουν όλα τα χρήματά τους, να συσσωρεύσουν τεράστια χρέη ή να πέσουν θύματα απάτης.

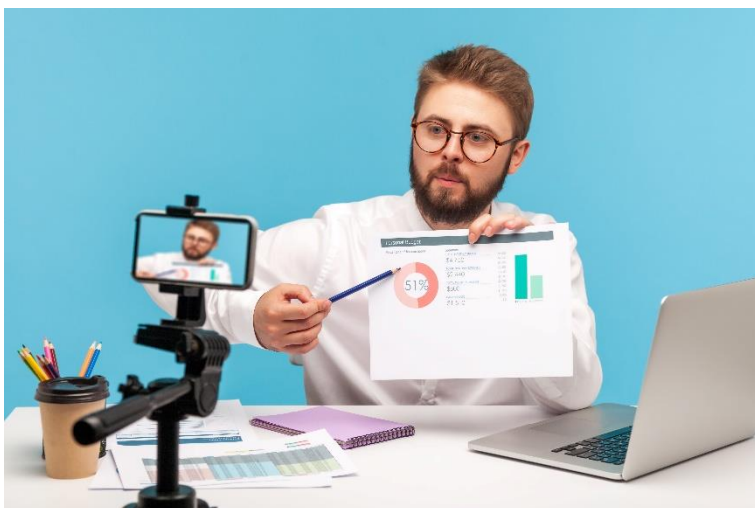
Η προστασία των επενδυτών αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα της ΕΚΚ. Προς τον σκοπό αυτό, έχει ετοιμαστεί ο παρών Οδηγός για το φαινόμενο των finfluencers, στον οποίο υποδεικνύονται οι κίνδυνοι και οι παγίδες που ενέχει η παρακολούθηση παραπλανητικών συμβουλών και περιλαμβάνει τρόπους με τους οποίους το κοινό και οι επενδυτές μπορούν να προστατευτούν από απάτες.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ FINFLUENCER;

Οι χρηματοοικονομικοί influencers, γνωστοί ως finfluencers, είναι δημιουργοί περιεχομένου που χρησιμοποιούν ψηφιακά κανάλια και πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης για να επηρεάσουν τη χρηματοοικονομική συμπεριφορά και τις επενδυτικές αποφάσεις των ακολούθων τους, δημοσιεύοντας περιεχόμενο για κάθε είδους περιουσιακά στοιχεία, από κρυπτονομίσματα έως μετοχές, καθώς και για προσωπικά οικονομικά. Αποτελούν πλέον βασική πηγή επενδυτικής πληροφόρησης, ιδιαίτερα για τη γενιά Z.

Οι συμβουλές τους μπορεί να κυμαίνονται από το πώς να αποταμιεύετε χρήματα και να εξοφλείτε χρέη, μέχρι συμβουλές προς φοιτητές για την έναρξη των δικών τους επιχειρήσεων, καθώς και πληροφορίες σχετικά με μετοχές ή ψηφιακά νομίσματα στα οποία να ισχυρίζονται ότι επενδύουν και να ενθαρρύνουν τους ακολούθους τους να κάνουν το ίδιο. Όπως υποδηλώνει το όνομά τους, οι προωθήσεις και οι συστάσεις τους αποσκοπούν στο να επηρεάσουν (“to influence”) τις χρηματοοικονομικές αποφάσεις όσων τους ακολουθούν.

Με την αύξηση του αριθμού και της επιρροής των influencers τα τελευταία χρόνια, ο συγκεκριμένος χώρος έχει καταστεί ναρκοπέδιο. Οι συμβουλές που δίνονται από finfluencers συνήθως δεν συνοδεύονται από επαρκείς πληροφορίες και γνωστοποιήσεις, με αποτέλεσμα οι επενδυτές να μην μπορούν να αξιολογήσουν σωστά το προϊόν που προωθείται, ενώ συχνά ενθαρρύνονται επενδύσεις σε επικίνδυνα, απρόβλεπτα προϊόντα. Στη χειρότερη περίπτωση, ένας finfluencer μπορεί να προσπαθεί εσκεμμένα να εξαπατήσει το κοινό. Σύμφωνα με έρευνα του 2024 από το Finance Magnates και το FXStreet, όταν οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν εάν είχαν πέσει θύματα διαδικτυακής οικονομικής απάτης, περισσότεροι από τους μισούς (51,3%) απάντησαν ότι είχαν χάσει χρήματα σε διαδικτυακές απάτες.

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΤΑΣΗΣ

Πριν την άνοδο των ΜΚΔ, οι επενδυτές στρέφονταν σε χρηματιστές και οικονομικούς αναλυτές που είχαν εξειδικευμένα και πιστοποιημένα προσόντα για να παρέχουν συμβουλές στο πού να επενδύσουν για τη μέγιστη απόδοση. Με την εμφάνιση των ΜΚΔ, είναι πλέον πιο πιθανό οι νεότερες γενιές να στραφούν στους finfluencers για να λάβουν δωρεάν επενδυτικές συμβουλές.

Μέσω των ΜΚΔ, οι επενδύσεις σε μετοχές και κρυπτονομίσματα έχουν καταστεί ιδιαίτερα ελκυστικές για τους νέους. Σύμφωνα με την έρευνα Global Consumer Survey της Statista το 2022 πέραν του 80% των ατόμων της γενιάς Z (τα άτομα που γεννήθηκαν μεταξύ 1997 και 2012) στις ΗΠΑ, δήλωσαν ότι θα επενδύσουν σε μετοχές και μερίδια, σε σύγκριση με λιγότερο από το ένα δεύτερο των συμμετεχόντων από τη γενιά των baby boomers (όσοι γεννήθηκαν μεταξύ του μέσου της δεκαετίας του 1940 και τις αρχές της δεκαετίας του 1960).

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ FINFLUENCERS: ΤΟ ΤΥΠΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ

Οι influencers στα ΜΚΔ συνήθως κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες: επαγγελματίες που εργάζονται σε εποπτευόμενες επενδυτικές εταιρείες, finfluencers που προωθούν προϊόντα ή μάρκες έναντι αμοιβής και μη εποπτευόμενοι finfluencers. Οι τελευταίες δύο κατηγορίες είναι συνήθως άτομα που χρησιμοποιούν τη δημοφιλία τους για να επηρεάσουν επενδυτικές αποφάσεις και να μοιραστούν την εμπειρία τους από τη χρήση χρηματοοικονομικών προϊόντων, αλλά συχνά έχουν ελάχιστες γνώσεις ή προσόντα και συνήθως κινούνται από οικονομικά κίνητρα για να αποκτήσουν μεγάλο κοινό. Αυτό ενδεχομένως να σημαίνει ότι ορισμένοι διαδίδουν παραπλανητικές πληροφορίες ή ενθαρρύνουν επικίνδυνες συμπεριφορές χωρίς να επεξηγούν τους κινδύνους. Και επειδή οι finfluencers δεν υπόκεινται στο παρόν στάδιο σε άμεση αδειοδότηση ή εποπτεία στις περισσότερες χώρες, κατ'επέκταση δεν δεσμεύονται από τα ίδια πρότυπα όπως τα αδειοδοτημένα και εποπτευόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Πολλοί finfluencers υιοθετούν την στάση ότι ήταν «σαν και εσάς» πριν ξεκινήσουν να επενδύουν, αφηγούμενοι συγκινητικές ιστορίες για το πώς εργάζονταν σε δουλειές γραφείου 9-5 ή πώς πάσχιζαν να ξεπληρώσουν τα φοιτητικά τους δάνεια, αλλά πλέον έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο και χρήμα μέσω επενδύσεων σε μετοχές και κρυπτονομίσματα. Ο στόχος είναι να πείσουν το κοινό τους να ταυτιστεί μαζί τους και να πιστέψει ότι ο καθένας μπορεί να κερδίσει πολλά χρήματα από επενδύσεις.

Σύμφωνα με μια πρόσφατη έρευνα του Ινστιτούτου CFA, τα τρία πιο συχνά θέματα με τα οποία καταπιάνονται οι finfluencers είναι οι ατομικές μετοχές, οι δείκτες αμοιβαίων κεφαλαίων και τα διαπραγματεύσιμα αμοιβαία κεφάλαια (ETF).

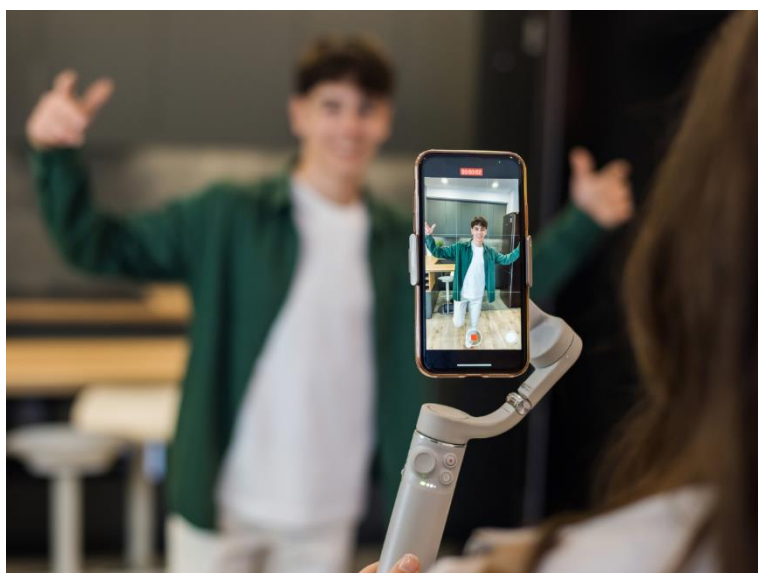
Ορισμένοι influencers προσελκύουν τεράστιο κοινό και χρησιμοποιούν τη δημοφιλία τους για να ενισχύσουν την αξιοπιστία τους. Ένας από τους πιο επιτυχημένους finfluencers έχει περισσότερους

από 50 εκατομμύρια ακόλουθους. Ακόμα και διασημότητες έχουν αρχίσει να ασχολούνται με αυτό το φαινόμενο.

Η ΕΛΞΗ ΤΩΝ FINFLUENCERS

Οι χρηματοοικονομικές συμβουλές στα ΜΚΔ έχουν το πλεονέκτημα της προσβασιμότητας και συχνά καλύπτουν ένα κενό στην οικονομική εκπαίδευση των νέων. Οι νέοι δεν επιθυμούν να παρακολουθήσουν μακροσκελή οικονομικά συνέδρια ή να διαβάσουν ένα βιβλίο 500 σελίδων για τα οικονομικά, όταν πιστεύουν ότι μπορούν να αποκτήσουν τις ίδιες πληροφορίες δωρεάν και άμεσα στο κινητό τους. Με τη δημιουργία περιεχομένου που είναι δημιουργικό, ελκυστικό, εύπεπτο και σχετικό με τους νέους, οι finfluencers προσφέρουν είσοδο στον κόσμο των χρηματοοικονομικών και των επενδύσεων. Πολλοί χρησιμοποιούν ορολογία και αναφορές στην ποπ κουλτούρα που απλοποιεί σύνθετους οικονομικούς όρους και έννοιες, όπως τα επιτόκια και πώς λειτουργεί η αποτίμηση των μετοχών.

Οι πλατφόρμες τους συχνά δίνουν στους ακολούθους την αίσθηση του ανήκειν, ότι εντάσσονται σε μια κοινότητα ομοϊδεατών για να συζητήσουν τα οικονομικά. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι πολλοί νέοι αναφέρουν το FOMO¹, τον φόβο της απώλειας ευκαιριών, ως κίνητρο για να ξεκινήσουν το επενδυτικό τους ταξίδι.

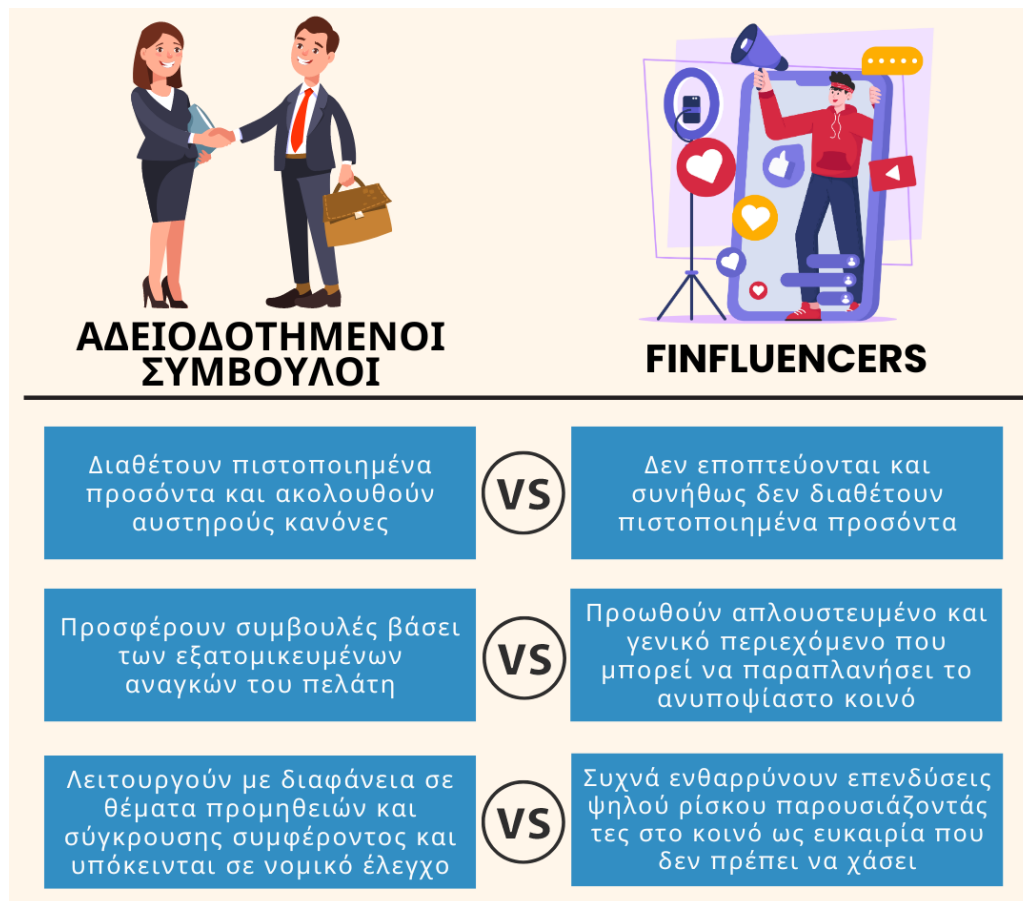
ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΠΑΓΙΔΕΣ

Παρά το γεγονός ότι οι επενδυτές μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση σε απλοποιημένες, πιο ακριβείς και αντικειμενικές χρηματοοικονομικές πληροφορίες στο διαδίκτυο, δυστυχώς, επιλέγουν να ακολουθούν ορισμένους finfluencers οι οποίοι δίνουν προτεραιότητα στη δημοφιλία των αναρτήσεων, τον αριθμό των "likes" και στα δικά τους οικονομικά κέρδη. Μια πρόσφατη έρευνα στις ΗΠΑ ανέδειξε βίντεο που ισχυριζόταν ότι οι θεατές μπορούσαν να κερδίσουν \$1 εκατ. ετησίως επενδύοντας σε ακίνητα χωρίς χρήματα ή πιστώσεις.

Η πραγματικότητα είναι ότι οποιοσδήποτε μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι ειδικός στα οικονομικά στα ΜΚΔ, ακόμη και εκείνοι χωρίς προσόντα ή με αμφιλεγόμενα διαπιστευτήρια. Όμως, αυτή η έλλειψη

¹ Fear Of Missing Out

εμπειρογνωμοσύνης - καθώς και η απουσία οποιασδήποτε ευθύνης - σημαίνει ότι μπορεί να δίνουν λανθασμένες συμβουλές και όταν τα πράγματα πάνε στραβά, δεν υπόκεινται σε καμία από τις απαιτήσεις που ισχύουν για τους αδειοδοτημένους επενδυτικούς συμβούλους. Μετά την κατάρρευση αρκετών κρυπτονομισμάτων, πολλοί influencers απολογήθηκαν, αλλά δεν υπάρχει κανονισμός που να τους υποχρεώνει να επιστρέψουν τα χρήματα που κέρδισαν προωθώντας ένα ακατάλληλο προϊόν.

Σε αντίθεση με τους επαγγελματίες επενδυτικούς συμβούλους, οι συμβουλές των finfluencers δεν είναι προσαρμοσμένες στη βάση της ατομικής οικονομικής κατάστασης. Δηλαδή, οι συμβουλές τους δεν λαμβάνουν υπόψη την ανοχή ρίσκου, το χαρτοφυλάκιο ή τον επενδυτικό χρονικό ορίζοντα ενός ατόμου.

Ένα άλλο ζήτημα είναι η έλλειψη διαφάνειας και η σύγκρουση προσωπικών συμφερόντων. Για παράδειγμα ένας finfluencer μπορεί να πληρώθηκε από μια επενδυτική εταιρεία για να προωθεί ένα συγκεκριμένο προϊόν, χωρίς όμως να το δηλώνει. Κάποιοι επιδιώκουν εσκεμμένα μάλιστα να οδηγήσουν τους ακολούθους τους σε λάθος κατεύθυνση.

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΑΥΤΟ ΤΟ ΘΕΜΑ;

Ο ρόλος των ΜΚΔ στην άνοδο των finfluencers έχει τραβήξει την προσοχή εποπτικών Αρχών και επαγγελματιών του κλάδου διεθνώς.

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ESMA) προειδοποίησε πρόσφατα τους influencers ότι πρέπει να διαχωρίζουν τα γεγονότα από τις απόψεις και να αποκαλύπτουν τυχόν συμφέροντα στα

προϊόντα που προωθούν, διαφορετικά θα βρεθούν αντιμέτωποι με πρόστιμα πολλών εκατομμυρίων ευρώ. Ο Κανονισμός της ΕΕ για την Κατάχρηση της Αγοράς 596/2014, ο

MiFID II και ο Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός της Επιτροπής (ΕΕ) 2016/958 εφαρμόζεται στους finfluencers, καθώς οι επενδυτικές συστάσεις και άλλες επενδυτικές πληροφορίες πρέπει να είναι ουδέτερες και να αποκαλύπτουν τυχόν σύγκρουση συμφέροντος. Οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης διαθέτουν επίσης όρους χρήσης που ενδέχεται να περιλαμβάνουν κατευθυντήριες γραμμές και περιορισμούς στην προώθηση συγκεκριμένων χρηματοοικονομικών προϊόντων ή στη μη συμμόρφωση με τη διαφήμιση. Οι περισσότεροι finfluencers δεν πληρούν αυτά τα πρότυπα.

Η ΕΚΚ συγκαταλέγεται στις εποπτικές Αρχές που έχουν εντείνει την παρακολούθηση των παραπλανητικών και επιθετικών πρακτικών μάρκετινγκ στα ΜΚΔ, αξιοποιώντας εξειδικευμένα εργαλεία παρακολούθησης που καταγράφουν αναρτήσεις σε πάνω από 180 γλώσσες σε πραγματικό χρόνο. Στην Κύπρο, με την αυξημένη εποπτεία οι εταιρείες επενδυτικών υπηρεσιών που συνεργάζονται με finfluencers βρίσκονται επίσης υπό πίεση να συμμορφώνονται με τους κανόνες. Οι πρόσφατες κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΚΚ προειδοποιούν τις εταιρείες για τις νέες απαιτήσεις που θέτει ο [Κανονισμός Κατάχρησης της Αγοράς](#), ο οποίος ορίζει ότι οποιοδήποτε βίντεο ή άλλη μορφή δημόσιας επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΔ, όπου ένα άτομο παρέχει συμβουλές ή προωθεί ιδέες, άμεσα ή έμμεσα, για την αγορά ή πώληση ενός χρηματοοικονομικού μέσου ή για τη σύνθεση ενός χαρτοφυλακίου επενδυτικών μέσων, μπορεί να θεωρηθεί επενδυτική σύσταση και συνεπώς ενέχει κίνδυνο χειραγώγησης της αγοράς. Το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία, η Ισπανία και το Βέλγιο καταρτίζουν επίσης αυστηρότερους κανόνες που αφορούν τη μαζική προώθηση εικονικών νομισμάτων.

Η Εποπτική Αρχή της Κεφαλαιαγοράς στο Ηνωμένο Βασίλειο (FCA) έχει ήδη απαγγείλει κατηγορίες εναντίον ομάδας ατόμων από ριάλιτι εκπομπές (reality shows), που έχουν γίνει influencers στα ΜΚΔ, για προώθηση μη εξουσιοδοτημένων επενδυτικών σχημάτων μέσω Instagram. Η δίκη έχει οριστεί για το 2027.

Ωστόσο, οι εποπτικές Αρχές σε διάφορες χώρες θα χρειαστεί να συνεργαστούν στενότερα για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των υφιστάμενων νόμων και του πλαισίου και τη διατήρηση δεδομένων για τις καταγγελίες εναντίον των influencers ώστε να επιβάλλονται μέτρα και να προστατεύεται καλύτερα το επενδυτικό κοινό. Οι εποπτικές Αρχές, όπως η ΕΚΚ, έχουν ήδη ξεκινήσει να επικοινωνούν με τους finfluencers, προκειμένου να τους βοηθήσουν να κατανοήσουν καλύτερα πώς οι δραστηριότητές τους μπορεί να υπόκεινται σε εποπτεία και έχουν αυξήσει τις πρωτοβουλίες χρηματοοικονομικής παιδείας για να βοηθήσουν το κοινό και τους επενδυτές να κάνουν την έρευνα τους πριν επενδύσουν.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΑΣ

Η κριτική σκέψη είναι απαραίτητη όταν λαμβάνετε οικονομικές συμβουλές στο διαδίκτυο, ακόμη και αν το άτομο που παρέχει τις συμβουλές έχει εκατομμύρια ακολούθους ή είναι αναγνωρισμένη διασημότητα. Είναι σημαντικό να είστε προσεκτικοί με τις συμβουλές και τις πληροφορίες που παρέχουν οι bloggers και οι οικονομικοί influencers στις πλατφόρμες τους.

Για να μειώσετε τους κινδύνους που συνδέονται με τις συμβουλές των finfluencers και να προστατεύσετε τις επενδύσεις σας από απάτες, θα πρέπει να λάβετε υπόψη τα εξής βήματα:

1. Επενδύστε μόνο σε περιουσιακά στοιχεία που κατανοείτε πλήρως και στα οποία έχετε εμπιστοσύνη. Βεβαιωθείτε ότι έχετε ερευνήσει διεξοδικά κάθε επένδυση και αναζητήστε πληροφορίες από διαφορετικές πηγές.

2. Εάν κάτι φαίνεται πολύ καλό για να είναι αληθινό, πιθανότατα δεν είναι αληθινό. Παρά την ιστορικά θετική τάση στην αγορά μετοχών, χρειάζεται χρόνος για να δημιουργηθεί απόδοση. Να είστε επιφυλακτικοί απέναντι σε όσους υπόσχονται γρήγορες και υψηλές αποδόσεις.
3. Αναρωτηθείτε εάν το άτομο που δίνει οικονομικές συμβουλές έχει διαφορετικά συμφέροντα από τα δικά σας. Μοιάζουν οι συμβουλές του περισσότερο με εμπορική προώθηση για μια συγκεκριμένη μετοχή ή κρυπτονόμισμα, παρά με συμβουλές προσαρμοσμένες στις ανάγκες σας; Δώστε προσοχή σε κόκκινες σημαίες σε οποιαδήποτε επικοινωνία, ιδιαίτερα όταν χρησιμοποιούνται τακτικές πίεσης για να σας εξαναγκάσουν σε κάποια ενέργεια.
4. Πάντα να επιβεβαιώνετε τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες που σας παρέχονται διαδικτυακά με αξιόπιστες πηγές. Το γεγονός ότι κάποιος έχει πολλούς ακολούθους δεν σημαίνει απαραίτητα ότι είναι αξιόπιστος. Τα βίντεο που δημοσιεύονται διαδικτυακά και προωθούν χρηματοοικονομικά προϊόντα δεν βασίζονται απαραίτητα σε γεγονότα, ανεξάρτητα από το πόσες προβολές έχουν. Πάντα να ελέγχετε εάν μια εταιρεία που προωθεί ένας finfluencer εμποτεύεται από μια εθνική εποπτική Αρχή ή αν έχει αναφερθεί για απάτη.
5. Οι νέοι επενδυτές μπορούν να μιλήσουν με έναν αδειοδοτημένο επενδυτικό σύμβουλο για να τους καθοδηγήσει προς μια πιο ισορροπημένη προοπτική της αγοράς, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τις αποδόσεις.
6. Μην παρέχετε ποτέ τα στοιχεία του τραπεζικού σας λογαριασμού ή τα εισοδήματά σας σε έναν finfluencer ή σε οποιονδήποτε άγνωστο διαδικτυακά.

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

Επισκεφθείτε την [Πύλη Χρηματοοικονομικής Επιμόρφωσης](#) της ΕΚΚ για ενημερωτικό υλικό και συμβουλές για την προστασία σας.

Διαβάστε [εδώ](#) την προειδοποίηση της ESMA για άτομα που δημοσιεύουν επενδυτικές συστάσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ο Κανονισμός της ΕΕ για την Καταπολέμηση της Κατάχρησης της Αγοράς, βρίσκεται [εδώ](#)

Louisiana Law Review: «Πώς να κερδίσετε 1 εκατ. δολάρια σε 30 δευτερόλεπτα ή λιγότερο», η οποία εξετάζει την ανάγκη για κανονισμούς για τους finfluencers, βρίσκεται [εδώ](#)